

Alþingi
Erindi nr. þ 138/679
komudagur 11.12.2009

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Alþingi
Viðskiptanefnd
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 10. desember 2009

Efni: Breytingartillaga við frumvarp til laga um breytingu á lögum um hlutafélög og lögum um einkahlutafélög (eignarhald, kynjahlutföll og starfandi stjórnarformenn) 70. mál.

Samtök atvinnulífsins (SA) hafa fengið til umsagnar ofangreint mál, eftir að hafa mætt á fund viðskiptanefndar Alþingis þann 9. desember sl. þar sem mál þetta var til umræðu.

Ofangreind breytingartillaga felur það í sér í stuttu máli að verið er að lögfesta kynjakvóta í stjórnir einkahlutafélaga og hlutafélaga hér á landi, þannig að hlutfall hvors kyns sé ekki minna en 40%.

Undirbúningur málsins

Að mati SA skýtur það skökku við að jafn stórt mál og þetta mál sannarlega er fyrir atvinnulífið, þ.e.a.s. fyrir hluthafa einkahlutafélaga og hlutafélaga hafi ekki hlotið eðlilegan undirbúning og meðferð fyrir Alþingi. Efnisatriði það sem breytingartillaga þessi gengur út á hefur ekki hlotið nokkra meðferð hjá því ráðuneyti sem fer með umræddan málaflokk né hefur nokkuð samráð átt sér stað við atvinnulífið. Hefði verið eðlilegt að lagt hefði verið fram sérstakt frumvarp um kynjakvóta í stjórnnum sem þá hefði fengið mun vandaðri málsmeðferð en ella.

Samstarfssamningur SA, FKA og VÍ

SA vill vekja sérstaka athygli á því að í maí 2009 skrifuðu samtökin ásamt Félagi kvenna í atvinnurekstri (FKA) og Viðskiptaráði Íslands upp á samstarfssamning þar sem þessir aðilar ætla sér að ná því markmiði að fjölga konum í forystusveit íslensks viðskiptalífs þannig að hlutfall hvors kyns verði ekki undir 40% í árslok 2013. Fulltrúar allra flokka sem sæti eiga á Alþingi studdu samninginn með undirritun sinni. SA hefur nú hafið mikla vinnu í að ná þessu markmiði og biður um að fá tækifæri til að reyna að ná því áður en löggjafinn grípur inn í með lagasetningu.

Til hvaða félaga nær frumvarpið?

Með frumvarpinu er ekki bara verið að lögfesta kynjakvóta í stjórnnum félaga á skráðum verðbréfamarkaði eða hjá hlutafélögum, heldur einnig einkahlutafélögum. Er slíkt einsdæmi í allri veröldinni. Með þessu skrefi yrði því gengið miklu lengra en gert hefur verið í Noregi sem er þó sú löggjöf sem lengst gengur í heimi í lögfestingu kynjakvóta í stjórnnum félaga. Í því samhengi er rétt að minna á að í landinu starfa nú 789 hlutafélög en 30.694 einkahlutafélög. Eru 2/3 hlutar allra einkahlutafélaga með einungis 1 stjórnarmann í dag og er því ekki mögulegt að setja kynjakvóta á slík félög.

Aðsetur:
Borgartún 35
105 Reykjavík

Sími:
591 00 00

Bréfsími:
591 00 50

Neffang:
sa@sa.is

Veffang:
www.sa.is

Þegar lögfestur var kynjakvóti í Noregi taldi norska ríkisstjórnin að það væri óeðlilegt að lögfesta kynjakvóta í einkahlutafélögum í ljósi þess að flest einkahlutafélög í Noregi eru lítil fjölskyldufyrirtæki þar sem eigendurnir eru einstaklingar sem sjálfir sitja í stjórn. Hins vegar var talið að slík sjónarmið ættu ekki við um hlutafélög þar sem slík félög eru venjulega í eigu mun fleiri hluthafa sem hafa hver um sig mun minni áhrif á stjórnina. Skv. rannsóknnum norsku hagstofunnar áttu 99,9% þeirra einstaklinga sem áttu hlut í hlutafélögum minna en 1% hlut í viðkomandi félagi, sem sýndi að norsk hlutafélög eru aðallega í eigu annarra félaga og að þeir einstaklingar sem eiga hlut í hlutafélögum eiga mjög litla hluti. Þótt SA hafi ekki gert á því sérstaka rannsókn er líklegt að sambærilegar aðstæður séu að miklu leyti til staðar hér á landi.

Mikilvægt er að skýr greinarmunur sé á þeim lagareglum sem gilda annars vegar um einkahlutafélög og hins vegar um hlutafélög. Ætti löggjafinn að hafa í huga að æskilegt sé að lagaramminn um einkahlutafélög sé sem sveigjanlegastur og að hann henti félögum sem eru í eigu fárra aðila en að lög um hlutafélög myndi skýran ramma utan um félagafarm þar sem eigendur eru margir og oft ótengdir stofnendum félagsins eða þeim sem hjá því starfa. Varhugavert er að þessi félagafarm séu svo lík hvort öðru að það skipti litlu máli fyrir félögin eftir því hvaða lagaramma þau starfa.

Stærðarmörk

Stærðarmörk breytingartillögunnar eru mjög ógegnsæ. Þ.e.a.s. að það dregur úr skýrleika frumvarpsins um það hvaða fyrirtæki falla undir kynjakvóta með því að vísa í tiltekna greinar laga um ársreikninga. Í stað þess að vísa í ársreikningalög væri betra að það kæmi fram í frumvarpinu sjálfu til hvaða fyrirtækja ákvæðið nær.

Rétt er sérstaklega að benda á þýðingu þess að sem tilvísun breytingartillögunnar er til 1. – 3. mgr. 98. gr. ársreikningalaga. Í 3. mgr. umræddrar lagagreinar er mælt fyrir um að ef félag hefur ekki hömlur á viðskiptum með eignarhluti skuli það kjósa sér a.m.k. einn endurskoðanda. Ef frumvarpið verður óbreytt að lögum falla félög sem ekki hafa ákvæði um forkaupsrétt undir kynjakvóta, burtséð frá stærð þeirra hvað varðar veltu, tekjur og ársverk.

Þá er einnig erfitt að sjá hvernig Fyrirtækjaskrá á að hafa eftirlit með því að rétt fyrirtæki séu að fylgja ákvæðinu, en venjulega er ekki að finna tölur um veltu í samandregnum ársreikningum sem sendar eru Ársreikningaskrá.

Áhrif á minnihlutavernd

Engan veginn er ljóst hvernig ákvæði breytingartillögunnar koma til með að spila saman við hið séríslenska ákvæði laga um hlutafélög og einkahlutafélög um margfeldiskosningu og hlutfallskosningu (einungis í hf. ekki í ehf.).

Samkvæmt lögnum skal meirihlutakosningu beitt við kosningu í stjórnir nema samþykktir félags kveði á um annað. Þá geta hluthafar sem hafa yfir að ráða 1/5 hluta atkvæðisréttar í félagi krafist þess að það fari fram margfeldiskosning eða hlutfallskosning. Ef meirihlutakosningu er beitt getur hluthafi sem hefur meirihluta atkvæða í félagi fengið alla stjórnarmenn félagsins. Hins vegar hefur reglan um margfeldis- og hlutfallskosningu þau áhrif að hún gefur minnihlutahluthöfum

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

möguleika á að ná manni í stjórn og veitir minnihlutahluthöfum því mikla vernd. Er reglu þessari beitt mun meira hér á landi en maður hefði haldið fyrirfram en skv. könnun sem gerð var meðal stjórnarmanna í skráðum félögum fyrir nokkrum árum var margfeldiskosningu beitt í 12,2% tilvika og hlutfallskosningu í 19,5% tilvika. Þá hefur reglan einnig mikil óbein áhrif þar sem oft er samið um það fyrirfram að minnihluti hluthafa nái manni í stjórn.

Þar sem reglan um margfeldis- og hlutfallskosningu er séríslensk regla verður ekki hægt að líta til Noregs varðandi fyrirmynd um lögsetningu kynjakvóta. Mjög mikilvægt er að staðinn sé vörður um þá mikilvægu minnihlutavernd sem þessi séríslenska regla felur í sér.

Ákvæði frumvarpsins um að ef ekki náist viðhlítandi niðurstaða í kosningu megi samþykkja nauðsynlega breytingu með nýrri ákvörðun hluthafafundar, er mjög óskýr og segir í raun ekki neitt um hvernig leysa eigi þau vandamál sem koma upp í tengslum við margfeldis- og hlutfallskosningu. Leggja SA það til að þetta atriði verði skoðað gaumgæfilega af sérfræðingum í félagarétti áður en lengra er haldið.

Viðurlög

Ekkert er kveðið á um viðurlög í frumvarpinu og því verður að telja mjög óljóst hvað verði um þau félög sem ekki framfylgja lögnum. Verður að varast slíkan óskýrleika í löggjöf.

Að öðru leyti vísa Samtök atvinnulífsins til fyrri umsagnar sinnar um þetta sama lagafrumvarp og þau sjónarmið sem fulltrúar SA hafa reifað á fundum viðskiptanefndar Alþingis.

Virðingarfyllst,
f.h. Samtaka atvinnulífsins

Guðrún Björk Bjarnadóttir hdl.